

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Jiří Weigl:

Na prahu nového roku

Václav Klaus:

Západ na cestě změny

Ivo Strejček:

Chvála selského rozumu

Otázka IVK: Ohrozí problémy

Deutsche Bank evropskou ekonomiku? (**Pavel Kysilka, Aleš Michl, Ladislav Jaki, Jan Vejrnělek, Stanislava Janáčková, Eva Zamrazilová, Hana Lipovská, Jaroslav Daňhel**)

Aleš Valenta:

Ke stému výročí smrti Františka Josefa I.

Na prahu nového roku

Jiří Weigl

výkonný ředitel IVK

Vážení čtenáři a přátelé Institutu Václava Klause, na prahu nového roku 2017 stojí za to vedle přání všeho dobrého Vám všem se také ohlédnout za rokem právě minulým a shrnout, co znamenal pro svět, naši zemi i IVK a čím změnil naši současnost. A na tomto základě se trochu zamyslet nad rokem letošním.

Svět se v roce 2016 podstatně změnil a jako by dal za pravdu dlouhá léta zastávaným názorům Václava Klause i smyslu existence a aktivitám IVK, který letos vstupuje do pátého roku své činnosti. Změny v politické situaci ve světě, jejichž nejvýraznější manifestací byl brexit, zvolení Donalda Trumpa prezidentem USA a měnící se myšlení a atmosféra v západním světě, jsou po dlouhé době nadějí, že svět má šanci zbavit se netolerantního diktátu levicově-liberálního

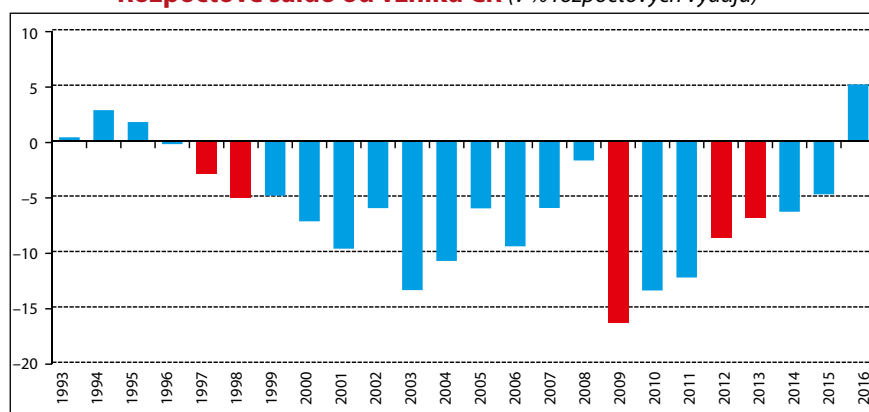
mainstreamu, který ovládl západní elity a zahájil komplexní útok na prosperitu, hodnoty, tradice a struktury společnosti, v níž žijeme.

Léta hovoříme o hrozbách, které přináší postmaastrichtské směřování EU pro Evropu a naši zemi, dlouhá léta Václav Klaus na všech fórech varuje před důsledky umělé centralizace EU, její byrokratizací, nedemokratičnosti a přeregulovaností. Léta byl tento hlas vysmíván, ignorován, zatracován a odmítán. Dnes je tomu jinak.

Hlasování obyvatel Velké Británie ukázalo, že dnes si tyto skutečnosti uvědomuje většina lidí v jedné z nejdůležitějších evropských zemí. Odchod z EU by ještě daleko více prospěl zemím z jihu EU, které v eurozóně téměř vykrvácely, jako Řecko, Itálie či země Pyrenejského poloostrova. Přesto je brexit jasným potvrzením gigantického selhání projektu EU v jeho současné podobě. Je to Waterloo europagandy léta vymývalující mozky našich občanů, odmítající diskusi a kritiku a spoléhající na mediální manipulaci jako na spolehlivý způsob ovládnutí veřejnosti. ▶

LEDNOVÝ GRAF IVK

Rozpočtové saldo od vzniku ČR (v % rozpočtových výdajů)

Zdroj: data Ministerstva financí ČR a ČSÚ.

Rekordní přebytek státního rozpočtu za rok 2016 ve výši 61,8 mld. korun (dle předběžných odhadů +1,3 % HDP a 5 % rozpočtových výdajů) je jistě dobrou zprávou. Je to po dvaceti letech – od vlády Václava Klause – poprvé, kdy státní rozpočet skončil v přebytku. Vývoj podílu skutečného rozpočtového přebytku (+), resp. deficitu (-) ke skutečným rozpočtovým vý-

dajům od vzniku ČR zobrazuje následující graf. Rozpočtový výsledek silně ovlivňuje řada faktorů včetně ekonomické výkonnosti. Červeně jsou proto označeny roky, v nichž česká ekonomika meziročně klesala. Podrobnější komentář IVK k rozpočtovému výsledku za loňský rok najdete na: <http://institutvk.cz/clanky/prebytkovy-roz-pocet-zarok-2016.html>

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 29

160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz

www.institutvk.cz

IVK – Newsletter

Institutu Václava Klause

Registrace MK ČR E 11024

Periodicita: měsíčník

Datum vydání: 20. 1. 2017

Brexit není jedinou zásadní změnou, kterou loňský rok přinesl. Prezidentské volby v Rakousku, několikeré zemské volby v Německu, referendum v Itálii a nakonec americké prezidentské volby ukázaly, že kyvadlo historie, které dlouholetá snaha zelených neomarxistů, postupně ovládnou tradiční politické spektrum na Západě, vychýlila daleko doleva, se vrací nezadržitelně zpět. Velmi k tomu přispěla i současná migrační krize, v níž se západní elity pokusily využít tragické situace obětí jimi vyvolaných konfliktů na Blízkém východě k neuvěřitelnému sociálnímu experimentu dosídlení Evropy masami orientálních migrantů a k totální proměně její etnické, sociální i hodnotové struktury. Migrační krize se stala katalyzátorem, který neudržitelnost dosavadní politiky a její nepřijatelnost pro většinu obyvatel Evropy převedl do politické akce. Tento proces je na počátku a bude silně působit i v roce 2017.

Čeká nás série voleb v nejdůležitějších zemích EU – parlamentní v Nizozemí, prezidentské a parlamentní ve Francii, volby do Bundestagu v Německu a konečně parlamentní volby u nás následované v rychlém sledu počátkem roku 2018 volbami prezidentskými. Všude odpůrci současného levicově-liberálního mainstreamu posilují a atmosféra se vyhrocuje.

IVK zdaleka už dnes není hlasem osamocným, který jediný přichází s kritikou špatné a neudržitelné politiky na Západě i u nás. Přesto je IVK v tomto ohledu specifickou institucí, neboť v jejím čele stojí bývalý prezident republiky, osobnost, jejíž slova mají ohlas a váhu u nás i ve světě. Loni byl pozván jako řečník na 25 prestižních mezinárodních konferencí a setkání v Evropě, Asii i Americe. Absolvoval dvě desítky akcí a setkání s občany v České republice, řadu rozhovorů v televizi a denním tisku a publikoval množství textů. Vývoj kolem nás dává jeho pevným dlouholetým názorům za pravdu. Ne vždy je tomu rád, ale stále více lidí si to přes jeho mainstreamovou mediální ostrakizaci uvědomuje.

Kolektiv IVK, který loni posílil zkušený historik a publicista Dr. Aleš Valenta, se snažil k tomu vytvořit Václavu Klausovi dobré organizační a intelektuální zázemí. Ve zprávě o naší činnosti v roce 2016 nesmí chybět, že laureátem Ceny IVK v roce 2016 – roce 25. výročí zahájení naší úspěšné transformace a privatizace – se stal jeden z jejich spoluvůrců, významný ekonom Dušan Tríska, který loni oslavil životní jubileum.

IVK loni vydal osm odborných knižních publikací, zorganizoval pět veřejných seminářů, vedle každoměsíčního Newsletteru publikoval desítky článků a stanovisek na webu, v denním i odborném tisku a jeho

pracovníci se účastnili odborných konferencí, objevovali se v médiích se stanovisky k aktuálním problémům domácí i zahraniční politiky. Kniha Václava Klause a Jiřího Weigla „Stěhování národů – stručný manuál k pochopení současné migrační krize“ se po úspěchu na českém trhu dočkala překladů a vydání v Německu, Belgii a Švédsku a v nejbližší době se očekává její vydání ve Francii a Rusku.

Velkou popularitu si získal náš facebookový profil a v závěru roku byly zprovozněny nové webové stránky, jejichž prostřednictvím lze přímo získávat publikace IVK a také za ně platit. Předplatné pro naše abonenty zůstává stejné jako v minulých letech a těšíme se na další předplatitele a příznivce z řad nejširší veřejnosti.

Zásadní ideový střet mezi doposud vládnoucím, netolerantním, kosmopolitním, svobodu a prosperitu postupně likvidujícím levicovým progresivismem a konzervatismem, hájícím tradiční hodnoty, národy, rodinu a přirozený řád věcí, který se v západním světě otevřeně rozhořel v roce 2016, bude eskalovat v roce letošním. První rok vlády prezidenta Trumpa, volební rok u nás i v Evropě, budoucnost EU, migrační krize, svoboda slova, to vše budou tématy veřejné diskuse. IVK se jí hodlá intenzivně účastnit a těší se na Váš zájem, spolupráci i podporu.

Všechno nejlepší v roce 2017. ■

Západ na cestě změny: nastává něco takového i u nás?*

Václav Klaus

Václav Klaus

Když jsem se před několika dny vážně zamyslel nad obsahem svého dnešního vystoupení a přečetl si název, který jsem si zhruba před měsícem sám vymyslel, nevěřil jsem svým očím. Ptal jsem se sám sebe, jak jsem na tento nesmírně ambiciózní název mohl přijít. Ale už se s tím nedalo a nedá nic dělat.

V mých vystoupeních na těchto předvánočních setkáních – a této možnosti si velmi vážím – dominovala domácí témata. V poslední době se však něco změnilo a domácí témata ustupují do pozadí. Příčinou není ani ztráta mého zájmu, ani únik k méně choulostivým tématům. Stejný posun se projevuje i při mých častých vystoupeních v zahraničí. Tam Česká republika nikoho moc nezajímá, a když už se někdo náhodou

nebo ze zdvořilosti zeptá, není co silného říci. Nic mimořádně špatného, ale ani dobrého se u nás neděje. Už jsme normální Evropou.

I když to sice 28. října na několika pražských ulicích vypadalo, že se blíží konec světa, bylo to – naštěstí – rychle zapomenuto a dnes už to vypadá tak, že jediným vážným tématem naší současnosti je zavedení EET. Toto téma nebagatelizuji, považuji ho za chybu, schválnost a falešný krok, ale nejsem v pozici těch našich opozičních politiků, kteří žádné jiné téma – snad kromě hrdinných prohlášení vůči Rusku – nemají.

**Nic mimořádně špatného,
ale ani dobrého se u nás neděje.**

Takže, nic zvláštního se neděje. Druhým důvodem sníženého zájmu o domácí dění je nepochybně to, že se o nás už dávno rozhoduje mimo nás, že významnější v ovlivňování našich životů jsou instituce bruselské než pražské. Málokdo to chce vzít na vědomí, podvědomě se tomu vzpíráme, ale je to tak. My svou iniciativou umíme tak nejspíš něco bruselského ještě pokazit – příkladem je Bruselům vyžadovaný služeb-

ní zákon, jehož nesmyslnost v české verzi, díky lidové tvořivosti našich úředníků a politiků, je zcela mimořádná.

Zkusme ale postupovat po pořádku. Dnes se chci dotknout dvou témat:

1. Nastává na Západě skutečná změna nebo aspoň nárok ke změně?
2. Co říci teď, v prosinci 2016, o České republice? Shodneme se na tom, že se nacházíme v relativně příznivém období? Je to, že se u nás skoro nic neděje, zpráva dobrá nebo špatná? Vidíme nějakou cestu vpřed?

ad 1) Začíná se svět hýbat?

Nevím. Neumím mluvit o světě. Jsem schopen mluvit jen o jeho jedné – pro mne však relevantní – výseči, kterou je Západ. Někdo namítne, že relevantní je pro nás v nemenší míře např. i Blízký Východ a s ním spojená masová migrace. Nesouhlasím. Naše kniha Stěhování národů (a její různá zahraniční vydání) argumentovala v tomto ohledu zcela rezolutně: masovou migraci do Evropy nezpůsobili migranti, ale my sami, resp. naši politici, naše údajné evropské elity, které migranty do Evropy už delší dobu a navíc s evidentním – nikoli veřejně deklarovaným – záměrem zvou. ▶

* Euro Business Breakfast 2016, Restaurace Mlýnec, Praha, 15. prosince 2016.

Západ jsem už delší dobu považoval za ztracený, unavený, rezignovaný, sebeuspokojený, snažící se ještě co nejrychleji užít si svých – v minulosti vzniklých – výhod a předností, svého relativně velkého bohatství, svého rozmanitého životního stylu a kultury, své svobody. Západ jsem viděl jako rychle ztrácející, samolibý, autistický, namyšlený, do jisté míry i líný. Nacházející se ve slepé uličce. Zdálo se mi, že nemá ochotu a vůli se svému pádu vzepřít.

Obyčejní lidé odmítli dnešní model společenského uspořádání a vsudypřítomnou aroganci moci.

Protože optimismus je povinností, odvážím se říci, že letošní rok v mých očích představuje určitou změnu. S radostí sleduji rodící se vzpouru proti statu quo, proti – ve svých pozicích se uvelebenému – politickému establishmentu Západu. Více a více lidí začíná vnímat, že svým – zatím stále ještě relativně měkkým – řízením, regulováním a kontrolováním lidí, jejich zesilující se indoktrinací a manipulací nás všech, a v neposlední řadě diktátem politické korektnosti, která vychází z kulturního marxismu, z Antonia Gramscioho a z frankfurtské školy, dnešní politický establishment stále více usiluje o totální myšlenkovou nadvládu nad lidskou svobodou.

Postupné posilování pozic vzpurných politiků po celé Evropě – od AfD v Německu po Švédské demokraty, od Le Penové k holandskému Wildersovi, od italských Pěti hvězd k rakouským Svobodným – se v minulých letech projevovalo jen v dílčích volbách, v referendech a v průzkumech veřejného mínění, ale dvě letošní události znamenaly významný posun.

Byl to Brexit a Trump. Byla to v obou případech vzpoura obyčejných lidí – posměšně nazývaných nevzdělanými a málo informovanými z úst fakticky nevzdělaných absolventů humanisticky orientovaných vysokých škol, kteří působí v médiích a v politice, neboť jinde by se neuživili. Obyčejní lidé odmítli dnešní model společenského uspořádání a vsudypřítomnou aroganci moci. Nikoli náhodou tento posun nastal ve dvou zemích, které tradičně považujeme za nejvíce demokratické – ve Velké Británii a ve Spojených státech. Měl jsem šanci v obou těchto zemích nedávno krátce být a posun atmosféry je tam zřetelně cítit. Zatím ale asi jen cítit. Nekladu si dnes za cíl analyzovat evidentní rozpaky a váhání projevující se ve Velké Británii, ani dnešní rozpolcenost a dezorientaci Ameriky. Uměl bych o tom říci leccos kritického, ale teď mi jde o něco jiného. Jde mi o úvahu o tom, zda se něco takového rodí či eventuálně urodí i u nás.

ad 2) Proto nyní pár slov o nás

Jako někdo, kdo nemá nic společného ani s dnešní koaliční vládou, ani s dnešní par-

lamentní opozicí, jako někdo, kdo ví, že základní systémové změny u nás byly už dávno, v devadesátých letech, úspěšně provedeny a že současné vlády – díky tomu – mohou být jen „udržovací“, v jiné terminologii provozní, se mohu odvážit tvrdit, že žijeme v relativně úspěšném období našich dějin. Je to výrok na straně jedné triviální, na straně druhé docela složitý.

Politicky sice bojujeme – a bojovat musíme – s Babišovým propojením politiky, byznysu a médií, s téměř učebnicovou bezbarvosťou politika post-demokratické Evropy Sobotky, s odvěkým parazitováním lidovců na výhodách koaliční vlády pro stranu, která tam je „do počtu“, leckdo se také definuje soubodem – nikoli ideovým – s prezidentem Zemanem, ale žádný skutečný odpor k nikomu z nich vlastně necítíme. Jsou jedněmi z nás, krátkodobě politicky úspěšnějšími, ale my jsme – ve srovnání s minulostí a při pohledu na osudy zemí v nejrůznějších částech světa – se svou situací vlastně spokojeni.

Před třemi lety, kdy u nás kulminovala několik let trvající stagnace, uvedená v život k nám importovanou krizí let 2008–2009, bych nic takového neřekl. Tehdy jsme byli – s výjimkou jižního křídla eurozóny – zemí s nejdéle trvajícím vrácením se alespoň na předkrizovou ekonomickou úroveň. Tehdy jsme jako kolektivní dílo našeho institutu sepsali knihu *Česká republika na rozcestí*. Tehdy jsme opravdu měli pocit, že jsme na rozcestí, že jsme – jak politicky, tak ekonomicky – zabloudili, že nevíme kudy kam.

I když se systémově a politicky nic nezměnilo, od té doby znovu nastartoval – slušný, v evropských poměrech – ekonomický růst, ekonomika za poslední tři roky (včetně letošního) vzrostla zhruba o 10 %. Rostou mzdy a platy, nezaměstnanost máme nejnižší v EU (i bez toho, že bychom masově migrovali za prací do zahraničí – jako Polsko, Slovensko, Pobaltí, Rumunsko), obchodní bilance míří k rekordní výši svého přebytku, i státní rozpočet „hrozí“ rekordním přebytkem, atd. Je sice celá řada daleko méně příznivých trendů a tendencí, ale – ač neradi – si musíme přiznat, že žijeme v relativně klidné a úspěšné době. Nevěříme sice, že to tak může dlouho pokračovat, ale – a to bych chtěl zdůraznit – není poptávka po změně.

Není poptávka po změně.

Není poptávka po změně, je „brblání“, je tradiční české – dnes už asi ne hospodské – stěžování si (protože česká hospoda hyne a v pizzerii či japonské sushi-restauraci se česky dobře nadávat nedá). Přetrvává závist vůči těm úspěšnějším (a proto tolik stěžování si na korupci – lidé si nechtějí přiznat, že je někdo úspěšnější svou vlastní zásluhou). Je obava z vývoje ve světě, jehož problémy se mohou „přelít“

k nám. Je nejistota vyvolávaná domácími politickými přestřelkami a jejich mediálními přehráváním a zveličováním, jsou obavy ze ztráty autority a respektu státních institucí. Obáváme se nárůstu moci nejen mediokracie, ale i juristokracie. Nastává evidentní oslabení autority státní moci. Údajnou profesionalizací dochází k „privatizaci“ (či parcelizaci nebo autonomizaci) veřejné moci a veřejných institucí (prototypem je Česká televize).

Vážná témata z našich diskusí téměř vymizela. Dominují témata, která bych nazval „aktivistická“, témata současné kulturní či civilizační revoluce, správně řečeno kontrarevoluce. Nedominují témata rezortů ministra průmyslu či financí, dominují témata ministrů Dientsbiera, Marksové, Hermana či Valachové, což jsou témata nikoli naše, ale jsou to témata neziskových organizací a Evropské unie (jako nejmocnější neziskovky). To nejsou témata obyčejných lidí – neznám nikoho, koho by trápil dostatek či nedostatek inkluze ve školství, stále ještě ne zcela vítězné prosazení se feminismu či genderismu, malá pozitivní diskriminace, atd. Ekonomika v podstatě přestala být tématem veřejného diskursu (zůstalo jen lobování), a i my – náš IVK – se musíme přiznat, že některá témata vůbec nerozvíjíme, protože není komu je sdělovat.

Vážná témata z našich diskusí téměř vymizela. Dominují témata, která bych nazval „aktivistická“, témata současné kulturní či civilizační revoluce, správně řečeno kontrarevoluce.

Je snadné říkat, že vláda nic vážného a významného nedělá (i když je to pravda). Abychom jí ale nekřivdili – ona nemůže skoro nic významného dělat, aniž by se otevřeně vzepřela. A toho není schopna. Kromě její vlastní nekvality ji omezuje

- naše a evropská legislativa;
- její jen limitované pravomoce (díky našemu složitému parlamentnímu systému a díky do naší malé a vysoce homogenní země nepatřícímu mocnému krajskému systému);
- smíření se s německo-rakouským systémem tripartity (ač strašně slabých a neautentických odborů a zcela nereprezentativních zástupců zaměstnavatelů). V každém případě je to přijetí jisté třetí cesty a směřování ke korporativistickému státu;
- nárůst moci dalších – mimo vládu existujících – centrálních úřadů, jako je Ústavní soud, ČNB, ÚHOS, ombudsman, atd.
- mocné, tzv. nezávislé regulační úřady.

Zdá se, že je konečně stát poražen (což bylo odvěkým cílem marxistů), že se ko-

nečně prosazuje ona idealizovaná moc bezmocných, vlastně ona občanská společnost, jejíž propagace byla vždy útokem na standardní hierarchické uspořádání společnosti. Nátlaková síla době organizovaných údajně bezmocných NGO's je anarchizující náhražkou státu.

Nemohu si odpustit tři konkrétnější poznámky. Jeden z opravdu nebezpečných politiků, šéf premiérových poradců Vladimír Špidla, přišel nedávno s myšlenkou nezávislého „superregulačního úřadu“, který by spojil všechny naše regulační úřady. Je třeba dodat, že nic takového v žádné evropské zemi není. My naivní jsme si dosud mysleli, že superregulačním úřadem – každé čtyři roky ale vyměnitelným – je vláda. Mýlili jsme se.

V 90. letech jsme – alespoň někteří – prosazovali „českou cestu“ naší privatizace, protože jsme se velmi báli výprodeje naší ekonomiky do zahraničí. Teď splácíme důsledky Zemanovy (a sociálně demokratické) formy privatizace. V loňském roce u nás činil čistý odliv prvotních důchodů do zahraničí zhruba 300 miliard korun. Znamená to, a to se týká celého posledního desetiletí, že touto

formou z naší země odtéká 8 % vytvořené formou HDP. (V Evropě více jen v Irsku.)

Zdá se, že je konečně stát poražen (což bylo odvěkým cílem marxistů), že se konečně prosazuje ona idealizovaná moc bezmocných, vlastně ona občanská společnost, jejíž propagace byla vždy útokem na standardní hierarchické uspořádání společnosti.

Má třetí poznámka míří ke státnímu rozpočtu. Loni (v roce mimořádně rychlého ekonomického růstu) jsme si na letošek absurdně schválili státní rozpočet s deficitem 70 mld. korun. Na konci letošního listopadu ale nebyl vykázán schodek, nýbrž přebytek 55 miliard. Rozdíl – i když vím, že se ještě v prosinci formou vánočních, předvolebních dárečků stačí něco utratit – činí více než 120 miliard korun. Ve své době jsem považoval za přijatelnou chybu odhadu vývoje rozpočtu miliardy, nikoli desítky

miliard korun. Je dnešní rozdíl fatální chybou analytiků ministerstva financí nebo závažnou politickou hrou? Nebo je to tím, že vláda neumí vydávat peníze? To by ale bylo téma na jiný business breakfast.

Závěr

V úvodu svého dnešního vystoupení jsem položil otázku, zda nastává nějaká změna i u nás? Já ji nevidím. Řekl jsem, že chybí otázka, ale ona chybí i nabídka. Nevím, kdo by byl schopen ji provést. Která politická síla? Nevím, na základě jakého masově sdíleného hesla by byla tato změna vedena? Jasně, jednoduché, lidem srozumitelné recepty v postpolitickém, postdemokratickém, postnacionálním evropském prostoru už neexistují. Je vůbec ještě možné to nějak zvrátit? Jsou brexit a Trump návodem, jak to udělat? Zrodí se u nás nějaká politická síla, která by mohla zvednout mlčící většinu od televizí či internetových her? Rád bych řekl, že ano, ale takto falešně optimisticky teď před Vánoci končit nesmím. Tak aspoň ty Veselé Vánoce.

V upravené verzi publikováno v týdeníku Euro dne 19. prosince 2016.

Chvála selského rozumu

Ivo Strejček

člen správní rady IVK

V závěru loňského roku dostal Václav Klaus zajímavý dárek: knihu vzpomínek a publikovaných názorů pana Jiřího Koláře ze Zbenic s názvem „Selským rozumem, názory, rozhovory, vzpomínky“ (2016). Knihu svému tatínkovi sestavila z jeho stostránkových Pamětí a po léta schraňovaných novinových výstřížků jeho dcera Lenka Vlková.

Jiří Kolář se narodil v roce 1921 ve Zbenicích na Příbramsku. 18. března 2017 mu bude ohromujících devadesát šest let. Přesto je stále aktivním glosátorem a bystrým přispěvatelem nejen do Příbramského Deníku. Je pozoruhodné, s jakým nadhledem – ale přesností – rozumí světu kolem sebe a nenechá se rozptylovat nepodstatnými drobnostmi, což mu umožňuje jít ostře k jádru problému a ten otevřeně pojmenovat.

Knihy „Selským rozumem“ snad ani nemůže mít trefnější název. Je rozdělena do dvou částí. První část je tvořena setříděnými kapitoly z Pamětí Jiřího Koláře, které sepsal pro své potomky. Tyto Paměti nabízejí historický kontext, osobní vzpomínky a zkušenosti, které názory Jiřího Koláře na svět utvářely.

Jiří Kolář je téměř tak starý jako Československá republika. Je pamětníkem Masaryka i Beneše, Mnichovské dohody a druhé

světové války, která se tragicky dotkla i jeho Zbenic. Celých čtyřicet pouhoročích let v atmosféře neustálých existenčních starostí soukromě hospodařil – na rozdíl od JZD bez jakýchkoli dotací. Soukromým zemědělcem zůstal až do dneška.

Druhá část knihy je sestavena z textů, které formou kopií novinových výstřížků, představují ohromující škálu Kolářových názorů na rozmanitá témata. Člověk se opravdu nemůže vyhnout otázce, kolik dnešních členů českého parlamentu je schopno vidět, rozumět a popisovat svět se všemi jeho hlavními problémy tak přesně a čistě. Moc jmen mě, bohužel, nenapadlo.

Z jeho textů jsem vybral a nabízím několik výseků. Snad svého autora – zastávce a obhájece hodnot, jako je rodina, grunt, práce, pokora k české historii, i člověka hluboké víry – představí plastičtěji:

„Dějiny jsou plné fatálních omylů, ale vytvoření svobodného Československa skutečný Čech nemůže považovat za fatální omyl, ale za šťastné krátké období malého národa Čechů, které bylo přerušeno válkou – Protektorátem, aby potom po válce mělo opět svoje šťastné pokračování.“ (23. 5. 2014)

„Bez obrozeneckých buditelů, mezi nimiž dominoval Alois Jirásek, by se T. G. Masarykovi a jeho spolupracovníkům nepodařilo vytvořit stotisícovou armádu legionářů neexistujícího státu. A právě tato skutečnost měla největší váhu při rozhodování o vytvoření Československé republiky. To obrozenectí buditelé s Jiráskem probudili český

národ z letargie, do které upadl po bitvě na Bílé Hoře.“ (28. 6. 2014)

„Winston Churchill říkal: proti myšlence nelze bojovat kanony. Proti myšlence lze bojovat pouze myšlenkou. Neprohráli křesťaně boj s muslimy dřív, než jej začali!“ (16. 10. 2016)

„Evropa potřebuje Rusko a Rusko potřebuje Evropu. Na světové scéně se objevují nové síly jako Čína, islám a jiné, jimž může odolat Evropa, USA a Rusko, budou-li spolupracovat!“ (23. 10. 2010)

„Ten, kdo schvaloval bombardování Srbska a vytvoření státu Kosovo, a teď vyhláší, že připojení Krymu k Rusku je protiprávní, je velký pokrytec.“ (4. 4. 2014)

„Nedojde-li k dohodě navržené prezidentem Klausem, nebo nějaké podobně přijatelné dohodě, pak by mělo být vyhlášeno referendum o církevních restitucích. Špičky církví, vlády, instituce se dohodly, ale 80 % obyvatel projevil nesouhlas. Vedoucí činitelé by neměli ignorovat mínění tak velké většiny obyvatel.“ (7. 8. 2012)

„Právě hlavně zásluhou tehdejšího předsedy české vlády V. Klause bylo provedeno pokojné rozdělení a Češi a Slováci jsou nadstandardně dobrými sousedy.“ (25. 7. 2012)

Setkání se selským rozumem Jiřího Koláře v době, o které si někteří oprávněně myslíme, že už se „definitivně zbláznila“, je osvěžující. A tak kromě přání všeho dobrého, je milou povinností Jiřímu Kolářovi ze Zbenic a Lence Vlkové za tuto knihu poděkovat.

Knihy je k dispozici k prezenčnímu studiu v knihovně IVK.

OTÁZKA IVK

Jak mohou ohrozit problémy Deutsche Bank evropskou ekonomiku?

Pavel Kysilka

bývalý viceguvernér ČNB

Ještě v osmdesátých letech by tahle otázka působila nesmyslně. To, že je dnes naprosto racionální, svědčí o iracionalitě současné Evropy. A ještě hůře: správná odpověď na ni zní „ano“. Proč? Závislost evropského firemního sektoru na bankovních úvěrech je pětikrát vyšší než v případě Spojených států. Reálná ekonomika a zaměstnanost jsou tak rukojmím přebujelého bankovního sektoru. Jeho křehkost a zranitelnost přitom není jen doménou jižní evropské periferie; i německé banky (a penzijní fondy) drží nadměrná toxická aktiva včetně nikdy nesplaceného řeckého dluhu, na který se vláda – což je smutné, ale pochopitelné – ale i regulátor, což je skandální, tváří jako na standardní obchodní aktivum.

Kolaps Deutsche Bank by ve zdravém prostředí znamenal sice velkou, ale izolovanou havárii a pro všechny ostatní cenné poučení o neudržitelnosti jejího letitého perverzního obchodního modelu a psychopaty prolezlého managementu. V nezdravém prostředí, které kombinuje systémové slabosti sektoru i celých ekonomik s nízkou důvěrou a nervozitou tržních hráčů, se kolaps tohoto obra může bohužel stát roznětkou finančních, ekonomických a fiskálních problémů celoevropského rozměru.

Dlouhodobé kvantitativní uvolňování a zcela chybná centrálně bankovní politika záporných úrokových sazeb by v takové situaci přilily olej do ohně v podobě splasknutí bublin a odhalení distorzí na trhu úvěrů a aktiv. To vše by šlo využít jako katarzi, ale právě tohle od nikoho z evropských politiků neočekávám. Příčiny pravděpodobně opět zakamuflují a voličům nabídnou jako vždy pseudořešení posilující morální hazard a zhoubnou regulaci.

Aleš Michl

externí poradce
ministra financí

Deutsche Bank je příběh sebedestrukce. Při přeměně započaté v roce 1994 se ze šampiona Německa stal namyšlený mistr světa vesmíru. Stačilo pár namyšlených ředitelů, kteří si přivedli partičky lidí, kteří vymys-

leli CDO, CDS, ABS a RMBS, kteří přijímali vklady a poskytovali úvěry firmám v německých regionech. Za vše mluví případ Grega Lippmanna z Deutsche Bank (mimořádně strašně chytrého chlapíka), který vsadil 5 miliard USD proti produktu vlastní banky a později na to dostal ještě razítko od šéfa, aby pokračoval dál. Když i ten největší ignorant začal tušit, že klientský produkt jde do háje – ostatně koukněte na film *The Big Short*.

Tohle už není jen německá banka, to je mezinárodní banka, a tudíž neohrožuje jen evropskou ekonomiku, ale světovou ekonomiku. Po Řecku, Portugalsku, Španělsku, Irsku, Kypru, Itálii a migrantech tu máme ikonu německého bankovníctví blízko sebedestrukce. Pokud její klienti budou mizet dál, protistrany, obchodní banky a fondy s ní nebudou ty „inovativní“ deriváty uzavírat, pak to bude pro Deutsche Bank rozbuška.

Němci nechtěli, aby se příliš pomáhalo řeckým nebo italským bankám. Pomůže se Deutsche Bank? A mají jí pomáhat jen Němci? Nebo se nechá spadnout jako Lehman Brothers? A co když to položí další? Deutsche Bank s migranty může Angelu Merkelovou připravit o kariéru – ať už pomůže, nebo ne. A projeví-li pak Evropská centrální banka a Evropská komise stejnou impotenci k řešení problémů jako doteď, může Deutsche Bank pohřbit i euro.

Ladislav Jaki

člen správní rady IVK

Média nedávno svorně zajásala nad tím, že poslední čísla o hospodářských výsledcích Deutsche Bank nevypadají špatně a svědčí o tom, že se banka po těžkých inkasovaných úderech zvedá. Může ale čtvrtletní bilance vypovídat něco zásadnějšího o základech, na kterých banka stojí, navíc za situace, kdy se horečně (a nejspíš tedy ne moc výhodně) zbavuje mnoha aktiv a akvizic (například v zásadě všech svých španělských dceřiných firem a poboček)? Kéž by, dalo by se říci.

Spíše se však zdá, že německá banka za symbol spolehlivosti už zřejmě považována není. Tato jedna z největších evropských bank je totiž v potížích přesahujících horizont čtvrtletí. A to takových, že potíže mohou dopadnout i na německou vládu, jelikož propojenost finančního sektoru a státní moci je v Německu tradičně vysoká.

Německé banky bývaly ponoukány vládou, aby se angažovaly například při „záchrane“ (spíše však v odsouvání problému) rozvrácených řeckých rozpočtů, byly patrně nabádány i k nákupu sporných cenných papírů a obklopany pocitem, že silný stát v tom stojí za nimi a kryje jim záda.

Patrně i proto se DB před lety pustila do pochybných obchodů s toxickými americkými hypotečními cennými papíry, jejichž krach vedl k vypuknutí nejprve americké a poté celosvětové finanční krize, jejíž důsledky na nás dopadají dodnes. Nyní za to chce americká vláda po DB pokutu ve výši 14 mld. USD (po dohodě s DB sníženo na 7,2 mld. USD – pozn. red.), což by při současné kondici této banky mohlo být pro ni fatální. Věc je stále ve fázi sporu, německá strana v něm ale pořád tahá za kratší konec.

Stojíme na prahu krachu velkých evropských finančních domů, na prahu krachu eura a na prahu nové finanční krize, nebo jen na prahu pádu německé vlády? Takové úvahy jsou možná předčasné, ale jednu zkušenost dosavadní vývoj přináší už dnes: banky se nesmějí stát hračkami v rukou experimentujících vlád. Jinak na to doplatí ony banky, vlády, ale hlavně my všichni.

Jan Vejmelek

hlavní ekonom
Komerční banky

Je zřejmé, že Deutsche Bank si za své problémy může do značné míry sama zejména svou aktivitou v segmentech investičního bankovníctví. Je ale zároveň otázkou, nakolik se na aktuálních problémech podepsaly rostoucí protekcionistické nálady na obou stranách Atlantického oceánu ve světle kauz Volkswagen, Apple apod. Sílicí regulatorní a kapitálové požadavky jsou dalším střípkem do mozaiky.

Deutsche Bank je tak velká banka, že by její potíže pocítila nejenom německá a evropská ekonomika, ale byl by to problém globální. To si možná nakonec uvědomili i Američané. Ani v jejich zájmu není neadekvátně vysokou pokutou banku zlikvidovat. Zkušenosti s pádem Lehman Brothers jsou stále živé. A nejenom ve Spojených státech. V Evropě to platí o to více s tím, jak v průběhu evropské dluhové krize byly jednotlivé vlády i ECB nuceny bankovní sektory v mnoha zemích sanovat.

I když byly na úrovni eurozóny vytvořeny různé záchranné mechanismy pro případ

další budoucí krize, v případě potíží tak významné banky, jako je Deutsche Bank, by byly bezzubé. Jsem si jist, že tato banka je tak velká a systémově významná, že by ECB, EK a další veřejné či vládní instituce v Evropě přijaly taková opatření, že by banka nepadla. Je zkrátka příliš velká.

Stanislava Janáčková
spolupracovnice IVK

Deutsche Bank je velká, nejen evropská, ale světová banka. V některých segmentech finančního trhu je mezi prvými 3–5 bankami na světě, v jednom je dokonce lídrem. Je činná zhruba ve sto zemích světa a její vážná krize by mohla mít obdobné důsledky pro bankovní a finanční sektor, jako měl na konci minulého desetiletí pád Lehman Brothers. Vedle Německa je Deutsche Bank silně zastoupena i v některých dalších zemích EU, které byly silně zasáhnuty krizí eurozóny (například ve Španělsku a v Itálii). Potíže Deutsche Bank by velmi oslabily eurozónu dále silně destabilizovaly.

V Německu je to největší banka německých velkých korporací, která ovšem jen s potížemi splňuje kapitálové požadavky, vyžadované podle nových basilejských pravidel (Basel III). Přitom v USA čelí Deutsche Bank obrovské pokutě. Ta by její kapitálové postavení dále oslabilo.

Pravidla, která pro eurozónu nově zavedla bankovní unie, vylučují přímý bail-out soukromé banky vládou. Řešení případné krize Deutsche Bank by proto bylo velmi komplikované a konfliktní, a to v situaci, kdy Německo stojí před volbami v září

2017. Tak zvaný bail-in, kdy by ztráty nesli vkladatelé a investoři banky, by byl politickou rozbuškou těžko předvídatelné síly. To si vláda sotva může dovolit. Sanace Deutsche Bank by pravděpodobně zůstala na velkých německých podnikcích. Jejich kapitálový vstup by ovšem také přinesl nemalé problémy.

Největším rizikem by ale byla mezinárodní nákaza. Vzhledem k interdependenci evropských bank by se důvěra mezi bankami mohla rychle vypařit a mezibankovní trh v rámci eurozóny, případně celé EU, by se opět ocitl na pokraji kolapsu. A to v situaci, kdy Evropská centrální banka je stále značně bezmocná a i bez nových potíží se jí nedaří evropský bankovní systém dostatečně stabilizovat. V Evropské unii totiž (na rozdíl od Spojených států) nedošlo k razantnímu ozdravení bankovního sektoru po finanční krizi 2008-9. Proto je zde nová bankovní a finanční krize stálou hrozbou. Není třeba připomínat, že to znamená hrozbu pro další vývoj evropských ekonomik.

Česká republika není členem eurozóny ani bankovní unie a náš bankovní sektor je solidně kapitálově vybavený a bezproblémový. Přesto by nás zasáhly druhotné efekty možné bankovní krize v eurozóně. Vzhledem k tomu, že Německo je náš zdaleka největší obchodní partner (32 % vývozu), byl by tento negativní vliv nezanedbatelný.

Eva Zamrazilová
hlavní ekonomka České
bankovní asociace

K úvahám nad pokutou uvalenou americkým Department of Justice (DoJ) na Deut-

sche Bank ve výši 14 mld. USD (po dohodě s DB sníženo na 7,2 mld. USD – pozn. redakce) se nabízí několik úhlů pohledu. Je to jedna z nejvyšších pokut, kterou kdy DoJ vystavil za delikt obdobného charakteru. Pokuta by v obecné právní rovině měla naplňovat zásadu tzv. „proporcionality“, tedy výše pokuty by měla odpovídat závažnosti deliktu. Pokuta za nekalé praktiky nikdy nemá být likvidační, vždy by měla plnit spíše výchovnou roli do budoucna. Pro Deutsche Bank, která aktuálně prochází zásadní restrukturalizací, ale přichází jak finanční požadavek, tak mediální zájem o rozhodnutí DoJ ve velmi nevhodném okamžiku.

V mediálním prostoru se hovoří rovněž o tom, že pokuty se mezi USA a EU „rozdávají“ jaksi na oplátku, čemuž by nasvědčovala právě neúměrná či minimálně arbitrárně nastavená výše pokuty. To by do budoucna nevěstilo nic dobrého, protože v silné globální konkurenci by právě spolupráce vyspělých zemí na obou stranách Atlantiku mohla přinést tolik potřebný nový impulz pro hospodářský růst. V této souvislosti nelze rovněž opomenout, že TTIP má po červnovém referendu o brexitu podstatně horší vyhlídky než před ním. I proto lze doufat, že v případě Deutsche Bank se v rámci vyjednávání smrskne maximálně na polovinu aktuálně oznámené výše.

Dalším momentem je to, že tzv. prvotní hřích visí zjevně nad americkou stranou, protože hypotéky substandardní kvality měly základ v domácí sociální politice. Garance státu za hypotéky poskytované nemajetným vrstvám bez ohledu na rizika vedla k vysokému ratingu sekuritizovaných cenných papírů navázaných na tyto

NOVINKA

Institut Václava Klause nabízí knihu **Tomáše Břicháčka „Unie ve víru migrační krize“** (2016). Právník ministerstva spravedlnosti, který zastupuje ČR v pracovních skupinách Rady EU, přináší ve své nové knize brilantní analýzu evropské migrační krize. První část knihy rozebírá účet za Evropu bez hranic. Druhá část zkoumá ideový přístup unijních elit k migrační krizi. Třetí část diskutuje unijní recepty na řešení migrační krize. Závěr shrnuje vývoj po britském referendu o vystoupení z EU.

262 stran, cena 100 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

hypotéky a také k zájmu investorů o tyto produkty po celém světě. Ty se začaly znehodnocovat od okamžiku, kdy docházelo k masivnímu selhávání podkladových aktiv, tedy substandardních hypoték, čímž byl svět uvržen do krize hrozcí svými rozměry Velkou depresí 30. let, a s níž se de facto nevyrovnal do dneška.

Hana Lipovská
analytička IVK,
Masarykova univerzita

Problémy Deutsche Bank jsou pouze syndromem nemoci evropských ekonomik (zdráhám se uvažovat o *evropské ekonomice*; přes veškeré úsilí snad ještě jedna evropská ekonomika neexistuje), nikoli její příčinou.

V reakci na ekonomickou, dluhovou a bankovní krizi sice ECB pořádá pravidelné zátěžové testy, právě kauza Deutsche Bank však odhalila to, co jsme doposud jen tušili. Evropské zátěžové testy neprověřují skutečnou kondici bank. Pouze vycházejí přesně tak, jak vyjít mají. Pokud je potřeba zlepšit kapitálovou přiměřenost německé jedničky, pak ECB předčasně započítá do kapitálu Deutsche Bank i prodej podílu v čínské bance Hua Xia. Pokud Deutsche Bank v zátěžovém testu amerického Fedu propadne, ECB zmírní test tak, aby jej někdejší premiánka byla schopna složit. Stejná pravidla ovšem neplatí pro italskou Monte dei Paschi či pro banky evropského jihu. Stejná pravidla by také jistě neplatila pro banky Visegrádské čtyřky.

Krize Deutsche Bank proto může být spouštěcím mechanismem třetí vlny ev-

ropské ekonomické krize. Může odhalit, že evropské státy léčily boreliózu nasazením paruky. Může také vyvolat hlubokou krizi ozdravnou, která povede k reformě evropského socialismu zpět k tržním ekonomikám.

Eurosociální se však nové krize, kterou svojí nesmyslnou regulací sami způsobili, chopí jako příležitosti k hlubší integraci. Dohoda o kapitálové přiměřenosti Basel II přispěla ke vzniku – a k hloubce – evropské bankovní krize. Její reforma, Basel III, ještě není implementována a už je diskutován nový soubor reforem Basel IV. Klopýtání Deutsche Bank tak jen posílí novou regulaci i bankovní unii.

Krátce před parlamentními volbami se pravděpodobně německá vláda, nejspíše s pomocí unijních institucí, pokusí problémy Deutsche Bank zahladit. O to hlubší krize nás však v následující fázi čeká.

Jaroslav Daňhel
profesor VŠE a VŠFS

Tohoto roku se Velká Británie po dlouholetém členství na základě referenda občanů rozhodla odejít z EU se závaznými ekonomickými důsledky nejen pro Británii, ale pro všechny členské země. Stalo se tak v době, kdy je zřejmé, že dosažení vytčeného hlavního ekonomického cíle integrace – stát se nejkonzervativnějším společenstvím v rámci světové ekonomiky – se hrubě nedaří, Unie se spíše jeví jako přeregulované, ekonomicky stagnující společenství. Na vytvoření rozporu mezi původně deklarovaným cílem a tris-

tní skutečností se podepsalo byrokratické pojetí fungování EU. Snaha aristokratické byrokracie ovládat společenství se transformovala do vytváření komplikovaného systému, kterému nakonec dobře rozumí jen jeho tvůrci a který si žije svým vlastním životem, odtrženým od reality. Některé aspekty tohoto stavu jsou symptomatické i pro projekt bankovní unie.

Bankovní sektor EU přitom tíží problém jedné ze systemicky nejvýznamnějších bank v EU: Deutsche Bank dohnala její minulost v souvislosti s jejími nekalými praktikami na trhu hypotečních cenných papírů před finanční krizí. Americké ministerstvo spravedlnosti za urovnání obvinění kolem prodeje papírů po bance požaduje pokutu, jejíž výše se pohybuje kolem úhrnné tržní hodnoty banky a její zaplacení je zcela mimo její možnosti. Obří pokuta tak ohrožuje nejen samotnou banku a její další existenci, ohrožuje i celý bankovní systém integračního uskupení, především pak banky eurozóny.

I když lze předpokládat, že vyjednávání banky s americkými orgány přinese snížení trestu, negativní dopad na banku, unijní bankovní sektor a na celou ekonomiku EU to mít bude. Za těchto okolností včetně brexitu by se od unijních špiček asi očekávala větší pokora a také snaha fungování EU změnit. Připuštění podílu viny a sebereflexe ale zatím příliš nezaznívají. Potvrzuje to odtržení od pocitů obyvatel členských států, kteří dávají srozumitelně najevo svůj nesouhlas s byrokratickým fungováním Unie. Stále silněji zaznívá prognóza o budoucím stavu Evropy, která bude více fragmentovaná, a v níž budou mít stále výraznější roli lokální ekonomiky. ■

NOVINKA

**Veta prezidenta
Václava Klause**

sestavil Ladislav Jekl

Publikace č. 32/2017

instit
VÁCLAVA
KLAUSE

Institut Václava Klause nabízí sborník „**Veta prezidenta Václava Klause**“ (2017). První část vysvětluje prezidentské veto v českém legislativním procesu. Druhá část ukazuje veta jako demonstrace postoje k vývoji českého právního řádu. Další části přinášejí veta z období vlád Vladimíra Špidly, Stanislava Grosse, Jiřího Paroubka, Mirka Topolánka, Jana Fischera a Petra Nečase. Doslov napsal editor **Ladislav Jekl**.

130 stran, cena 100 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

Ke stému výročí smrti Františka Josefa I.

Aleš Valenta

Institut Václava Klause

Devatenácté století bývá někdy historiky označováno jako tzv. dlouhé století, poněvadž faktickým koncem této středostavovským étosem formované epochy se stalo teprve vypuknutí první světové války. Podobně by bylo možno říci, že pro národy Rakousko-Uherska skončilo 19. století až smrtí císaře Františka Josefa I. v roce 1916. V listopadu loňského roku si IVK připomněl sto let od smrti předposledního habsburského panovníka seminářem, na němž vystoupili výkonný ředitel IVK Jiří Weigl, analytik IVK Aleš Valenta a historici Milan Hlavačka a Jan Galandauer. Ve svých vystoupeních se pokusili osvětlit osobnost Františka Josefa I., jeho dobu i dynastii Habsburků z několika různých, převážně politicky orientovaných pohledů a hledisek.

Historii zpravidla pší vítězové. Historiografie meziválečného Československa, jež se počítalo k vítězům války, nebyla pochopitelně k symbolu poraženého a zničeného „žaláře národů“ právě shovívavá. Objektivnější práce, jako např. vzpomínky vídeňského zpravodaje Národních listů Josefa Penížka, však nemohly popřít, že v éře Františka Josefa I. zaznamenal český národ všestranný vzestup. Je však třeba vidět, že politický systém Předlitavska a předlitavské národy se vzájemně ovlivňovaly. Pozvolna se liberalizující systém vytvářel prostor pro rozmach národních sil, avšak liberalizace se odehrávala pod tlakem jednotlivých národních společností. Tento proces se po roce 1860 proměnil v takřka permanentní konfrontaci politického systému s dynamickým národním principem. Systém přitom opakovaně prokazoval svou reformovatelnost, k čemuž přispíval i realistický postoj jinak neobyčejně tradicionalistického císaře.

Lpění na zděděných hodnotách patřilo neodmyslitelně k osobnosti Františka Josefa I. Základ císařova tradicionalismu byl položen ještě v předběrné době, v rámci výchovy důsledně orientované na vládu v absolutistickém státě. Jako důsledný konzervativce, legitimista přesvědčený o svém oprávnění vládnout z Boží milosti, bojoval po celý život marně s příznaky revoluce, liberalismu a hrozbou rozpadu tradičního řádu (J. Weigl). Na revoluci 1848 zareagoval násilným obnovením absolutistických principů vlády, které se ale zcela míjely s ideály rodící se společnosti svobodných občanů. Po krátké éře tzv. neoabsolutismu musel František Josef I. následujících padesát let ustupovat před postupujícím tlakem politické a všeobecně kulturní modernizace,

jejímž nejvýznamnějším výrazem byl liberální parlamentarismus a zavedení všeobecného volebního práva pro muže v roce 1907.

Opatrný a zdráhavý postup na cestě pokroku se stal signifikantním znakem vládnutí v éře Františka Josefa I. Tento typický rakouský způsob správy politických záležitostí podrobili po válce mnozí badatelé nezaslouženě tvrdé kritice. Karikován byl ostatně pokrokařskými elementy již za císařova života; stačí vzpomenout na Haškovu „stranu mírného pokroku v mezích zákona“. Z dnešní perspektivy, obzírající jak tragické důsledky fanatického pokrokařství komunistů, tak neméně katastrofální dopady kulturní revoluce západních osmašedesátníků, se však starorakouská politická strategie jeví jako nanejvýš prozíravá. Dnešní Evropa by potřebovala mírný *regres* v mezích zákona.

Kromě byrokracie a církve se habsburský konzervatismus opíral o armádu, bez jejíhož zásahu by se říše v roce 1849 patrně rozpadla. Po porážkách v letech 1859 a 1866 se rakouské vojsko vydalo naposledy na pochod v roce 1878, aby obsadilo Bosnu a Hercegovinu, kterou monarchii jako mandátní území přiřkl Berlínský kongres. Po třiceti letech – jako dar k šedesátému výročí císařova nástupu na trůn (Jan Galandauer) – bylo toto zaostalé území s převážně muslimským obyvatelstvem anektováno. Dar to byl vpravdě danajský, protože následovala těžká mezinárodně politická krize, v jejímž důsledku se z Balkánu stal onen pověstný „sud prachu“, jehož výbuch monarchii pohřbil.

Osud byl k Františku Josefu I. milostiv, takže se nedožil konce „svého“ státu. Zánik mnohonárodnostní monarchie ale neznamenal konec habsburské nadnárodní politiky. Otto Habsburský (1912–2011), syn posledního císaře Karla I., proslul jako velký propagátor politického srůstání starého kontinentu. Jako křesťanský konzervativce však po roce 1990 sledoval s rostoucím znepokojením stále zřejmější radikálně levicový únos myšlenky evropské integrace. V mnoha projevech opakoval své hluboké přesvědčení, že ztratí-li Evropa svůj křesťanský charakter, zanikne. S tímto pojetím

se však na konci tisíciletí, kdy Západ již pevně ovládla neomarxistická levice, ocitl na ztracené vartě. Nepočtení katoličtí konzervativci neměli naději zastavit prudký nápor pokroku, drtící nejen křesťanské hodnoty, ale vpsledku také svobodu v klasickém liberálním pojetí.

Nejbližší vztah měl Otto von Habsburk z mnoha důvodů k Maďarsku, jež se mu po odchodu z aktivní politiky stalo druhou vlastí. V historii a kultuře země svatého Štěpána se dodnes zrcadlí obtížně postižitelné napětí mezi Západem a Východem Evropy, které neodmyslitelně spoluutvářelo atmosféru staré monarchie. Výraznou afinitu k Maďarsku po dědíl Ottův syn Jiří Habsbursko-Lotrinský, zvláštní velvyslanec pro obhajobu a prosazování maďarských zájmů v zahraničí. Jako konzervativce se ztotožňuje s křesťanským akcentem politiky Orbánovy vlády, zejména s důrazem kladeným na význam tradičního rodinného svazku. Západní kritiku Maďarska, podmíněnou politickou korektností, zásadně odmítá, stejně jako nynější směr evropské integrace, kterou jinak v principu akceptuje.

Existuje-li něco, co ve vztahu k evropskému politickému řádu spojuje jednotlivé nositele habsburské tradice od Františka Josefa I. až po Jiřího Habsbursko-Lotrinského, vyjma zásadního přitakání nadnárodnímu principu, pak je to jejich konzervatismus. Během uplynulých sto let však došlo k významnému posunu. Zatímco František Josef I. hájil ze svých konzervativních pozic nadnárodní podunajskou monarchii proti tehdy revolučnímu národnímu principu, dnes slouží konzervatismus jeho potomkovi Jiřímu Habsbursko-Lotrinskému jako štít k obraně Maďarska, resp. střední Evropy proti Západem prosazované, výrazně levicové, ba v některých ohledech revolučně zacílené unifikaci. V průběhu minulých desetiletí se tedy idea (jazykově definované) národa proměnila v Evropě z elementu revolucionizujícího v prvek konzervující, zatímco idea nadnárodního uspořádání nabrala nejen v evropském měřítku, ale celosvětově ráz utopicko-revoluční. Jediné, co se nezměnilo, jsou – cum grano salis – Habsburkové. ■

Předplatné na rok 2017

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.

Studentské předplatné 330 Kč.

predplatne@institutvk.cz